

МЕЂУНАРОДНА ПЕСНИЧКА НАГРАДА ЂУАН МАРГАРИТ

Истакнута америчка песникиња Шерон Олдс први је добитник новоустановљене међународне песничке награде Ђуан Маргарит, основане у част једног од најчитанијих и најцењенијих песника у Шпанији и добитника Награде Сервантес. Жири, који су поред песникове ћерке Монике чинили директори Националне библиотеке, Института Сервантес и издавачке куће Ла кама сол, једногласно је одлучио да награди песникињу из Сједињених Држава, како због „референтног положаја у савременој америчкој поезији”, тако и због њеног „неконформистичког и аутентичног дела”. Такође се истиче и „посвећеност истини и немилосрдно присуство живота у њеној поезији, што поприма посебну важност у време културе отказивања и у доба када неки мисле да машина може имати смелости људског духа у стварању уметности”.

Ово признање, које ће се додељивати сваке године, основано је у циљу награђивања дела страних песника са међународно признатом репутацијом, надовезујући се на интересовање које је Ђуан Маргарит увек показивао према популаризацији поезије, не само оне коју је писао на каталонском и шпанском, већ и свог преводилачког опуса (био је преводилац Томаса Хардија, Рилкеа и Елизабет Бишоп, поред осталих).

Добитница Шерон Олдс (Сан Франциско, 1942), студирала је књижевност на Стенфорду, а докторирала на Универзитету Колумбија. Живи у Њујорку, где предаје постдипломски курс креативног писања. Ауторка је дванаест песничких збирки, и добитница значајних признања. За књигу *Срндаћев скок (Stag's Leap, 2012)* овенчана је Пулицеровом наградом за поезију и британском песничком наградом Т. С. Елиот. Њена поезија се одликује интензивном емоционалношћу и јеткошћу у опису не само личних и породичних односа, већ и светских политичких догађаја. Збирка *Мршви и живи*

(*The Dead and the Living*, 1984) продала се у САД у 50.000 примерака, што је чини једном од најпродаванијих томова савремене поезије. Када ју је 2005. године тадашња прва дама САД, Лора Буш, позвала на Национални књижевни фестивал у Вашингтону, она је то одбила у отвореном писму које је објавила. У њему је написала да „толико Американаца, који су били поносни на своју земљу, сада осећају бол и срамоту због тренутног режима крви, рањавања и ватре... Када сам добила позив, размишљала сам о Вашим чистим столњацима, блиставим ножевима и пламену свећа, и нисам успела да сварим ту слику”.

IN MEMORIAM: ФИЛИП СОЛЕРС (1936–2023)

Филип Солерс, рођен као Филип Жојо, иконокластични лик француске књижевности и фигура која се тешко класификује, оснивач и уредник престижних часописа *Тел кел* (*Tel Quel*) и *Инфини* (*L'Infini*), брачни партнер Јулије Кристеве и један од зачетника постструктурализма, преминуо је 5. маја. Још од прве збирке есеја *Изазов* (*Le Défi*) и романа *Чудноваша усамљеност* (*Une singulière solitude*, 1958) изазивао је дивљење писаца, у распону од Франсоа Моријака до Луја Арагона („књижевних Ватикана и Кремља”, иронично је говорио). Године 1960. оснива *Тел кел*, легендарни теоријски часопис у којем су се укрстили структурализам, Лаканова теорија, књижевна критика, семиотика, марксизам и филозофија, и који је помогао да се рехабилитују дела писаца као што су Луј-Фердинан Селин, гроф Лотреамон и маркиз Де Сад, Џејмс Џојс, Жан Жене, Вирџинија Вулф и други. Такође је допринео новом читању класика као што су Вергилије и Данте Алигијери, а похвалио је и „културну револуцију” у Кини (што је некима послужило као повод за одлазак из редакције). Поред Јулије Кристеве, сарадници *Тел кела* су били Ролан Барт, Натали Сарот, Дерида, Фуко, Цветан Тодоров, Еко и други.

За роман *Парк* (*Le Parc*, 1961) добија награду Медиси и тиме започиње серију наративних експеримената (објашњених у теоријским текстовима, у којима постулира да су књижевност, дело и аутор „културни фетиши”), све до романа *Паж* (*Paradis*, 1981) без знакова интерпункције. Тих година напушта *Тел кел* и 1983. оснива часопис *Инфини*, а постаје и члан уредништва *Галимара*. Романи објављени у другом периоду стваралаштва одликују се реализмом,

имају заплет, јунаке и експлицитне теме, нудећи читаоцу фиктивну студију друштва и реинтерпретацију улоге политике и медија, религије и уметности. У једном од последњих интервјуа, истиче да савремено дигитално друштво живи у стању „опште индискреције”.

Као књижевни лик, Солерс се појавио у неколико романа Марка-Едуара Наба, у *Ојерацији Шајлок* Филипа Рота и *Елементарним честџицама* Мишела Уелбека. На српском језику је преводен спорадично, до сада су му објављени преводи романа *Чудновашта усамљености*, *Бљесак (L'Éclaircie)* и *Француске лугости* (*Les Folies Françaises*).

IN MEMORIAM: МАРТИН ЕЈМИС (1949–2023)

Мартин Ејмис, један од најистакнутијих писаца своје генерације по часопису *Граница* из 1983. (заједно са Џулијаном Барнсом и Ијаном Макјуаном), син британског романсијера Кингслија Ејмиса, преминуо је 20. маја. Његова препознатљива вербална пиротехника доминирала је британском књижевношћу у последње две деценије прошлог века, осликавајући злослутну, разорну енергију савременог света кроз насилну и бриљантну серију романа, есеја и мемоара. Међу врхунске књиге из тог периода убрајају се његови романи *Новац* (1984), који сумира епоху тачеризма као деценију похлепе и нарцизма, и *Лондонска њоља* (1989), у којем попут пост-индустријског Дикенса пружа проницљиву визију урбаног, моралног и еколошког пропадања које познати, депресивни градски пејзаж претвара у нешто још страшније.

Поред романа, објављивао је и есеје и биографије. Учествовао је не само у књижевним полемикама, него и у јавном животу и сматран је „последњим јавним интелектуалцем Велике Британије”. Понекад би у полемичком жару изазвао и неке контроверзе, попут интервјуа *Тајмсу* из 2006, у којем је говорио о опасности која прети Британији од муслимана, што је изазвало жучан одговор левичарског критичара Терија Иглтона. Своје најбоље есејистичке текстове сабрао је у књизи *Рајн њоштив клишеа (The War Against Cliché, 2001)*, за коју је добио америчку награду National Book Critics Circle.

У интервјуу после Ејмисове смрти, његов пријатељ Салман Ружди истиче два главна утицаја на Ејмисово стваралаштво. С једне стране је Набоков и његов интелектуализам, не толико у

осликавању ликова или способности конструисања сложених заплета, колико у личности аутора, у живом гласу који се бори да се изрази док се бави актуелним темама. Но, још значајнији беше утицај Сола Белоа и његово „књижевно кумство”, са којим је делио истанчани укус за писање фраза које преносе глас стварности. Њима двојици посвећена је збирка есеја из 2017. године *Чвор времена (The Rub of Time: Bellow, Nabokov, Hitchens, Travolta, Trump)*.

Приредио
Предраг ШАПОЊА